
THACHSA

Verenigingsblad IVN Súdwesthoeke

INSTITUUT VOOR NATUUREDUCATIE

Het bestuur

Voorzitter	Vacant	
Secretaris	Pieter Dijkstra	0514-594642 pieter.dijkstra@kpnmail.nl
Penningmeester en ledenadministratie	Marten Wesselius	06-12117102 ivsudwesthoeke@gmail.com
Bestuurslid	Ria Brouwer	0514-593606 06-13281992 ria2brouwer@gmail.com

Coördinatoren werkgroepen en overige taken

Wilde planten	Baukje Miedema	06-57621330 baukjemiedema@home.nl
PR	Ria Brouwer	0514-593606 06-13281992 ria2brouwer@gmail.com
Sneek	Ger Bosklopper	0515-420514 g.w.bosklopper@home.nl
Vlinders	Wybren Siemensma	0514-603106 w.siemensma@kpnplanet.nl
Vogels	Durk Venema	06-12723823 dj_venema@hotmail.com
Heemtuin	Joke Venekamp	0514-605245 j.c.venekamp@hetnet.nl
Communicatie & Activiteiten planning	Constance Smit-Walstra	0513-431992 constance-smit@hetnet.nl
Pers en sociale media	Ria Brouwer	ria2brouwer@gmail.com
Webmaster/sociale media	Anne Froukje Schotanus	afvanderwoude2@gmail.com
Redactie Thachsa	Ria brouwer (vanaf 2019)	redactiethachsa@gmail.com
Contactpersoon district	Rinnert Foekema	0515-543047 ryfoekema@gmail.com

De illustraties en de tekening op de omslag zijn gemaakt door Betty Schellevis-Guldemeester. De foto's zijn van Ria Brouwer.

Lidmaatschap

Lidmaatschap IVN € 20,00 per jaar. Huisgenootleden € 7,50 per jaar
Donateurs minimaal € 12,50 per jaar. Leden en donateurs ontvangen de THACHSA tweemaal per jaar.

IBAN nummer: NL91RABO0349508429 t.n.v. IVN Súdwesthoeke.

Uitnodiging

**Voor alle leden, huisgenootleden en donateurs
van IVN Súdwesthoeke**

Het bestuur van IVN Súdwesthoeke nodigt u uit voor een

EXTRA ALGEMENE LEDENVERGADERING

Woensdag 2 oktober 2019

19.30 – 22.00 uur

Locatie volgt nog

Onderwerp:

DE TOEKOMST VAN IVN SÚDWESTHOEKE

Het afgelopen half jaar heeft een werkgroep onderzocht hoe de IVN-aanwezigheid, de natuureducatie voor onze regio en het werk van de ca. 20 actieve vrijwilligers en natuurgidsen voortgang kunnen vinden (zie elders in deze Thachsa). Tijdens de extra algemene ledenvergadering wil het bestuur een aantal toekomstmogelijkheden aan u voorleggen en met u bespreken.

Ruim voor deze extra Algemene Ledenvergadering ontvangt u informatie over de locatie en de resultaten van de werkgroep.

Uw aanwezigheid tijdens de extra Algemene Ledenvergadering is van groot belang. Zet datum en tijd alvast in uw agenda!

Van de redactie

Nadat ik in januari 2019 het redacteurschap van de Thachsa van Jan Tijsma had overgenomen, kwam in mei de uitdaging een nieuw nummer op te stellen. De duidelijke overdracht van Jan hielp daar enorm bij. De vormgeving van de Thachsa is dan ook – op een paar details na – niet veranderd en wat betreft inhoud vindt u de bekende rubrieken terug.

Op de voorkant deze keer een tekening van de hand van Betty Schellevis-Guldemeester. Een maretak, waarover u in dit nummer meer kunt lezen. Ook de tekeningen in deze Thachsa zijn weer van haar hand.

Op de eerste pagina vindt u een uitnodiging voor een extra Algemene Ledenvergadering op woensdag 2 oktober 2019. Een belangrijk moment! De toekomst van onze afdeling is al langere tijd onzeker. In opdracht van het bestuur is een werkgroep aan de slag gegaan om een aantal mogelijkheden te onderzoeken. De resultaten van deze zoektocht zullen tijdens deze extra ALV aan u worden voorgelegd en met u worden besproken. Van deze kant daarom de oproep om deze avond aanwezig te zijn en mee te denken en mee te praten. In deze Thachsa vertelt Arnoud van de Ridder hoe de werkgroep een en ander heeft aangepakt en verder gaat.

Daarnaast kunt u kennismaken van activiteiten die onze afdeling het afgelopen half jaar heeft uitgevoerd. Lezingen, wandelingen, excursies. Soms met maar enkele deelnemers, soms met een grotere opkomst. En vaak met verrassende waarnemingen: een roerdomp, een boomvalk, boompiepers. Er is veel te zien en te beleven in de natuur in de Súdwesthoeke van Fryslân. Als IVN-ers willen we daar zelf van genieten, maar we willen anderen daar ook deelgenoot van maken. Niet voor niets wil het IVN de verbinder van mens en natuur zijn

Ik wens u veel leesplezier!

Ria Brouwer

**INLEVERDATUM KOPIJ VOLGENDE THACHSA
VOOR 1 NOVEMBER 2019 bij redactiethachsa@gmail.com**

Van de bestuurstafel

*No komt de maitiid,
maitiid yn it lân.
Dan laket alles,
alles ús sa oan.*

Voor velen van ons is de lente het mooiste jaargetijde. De buitenwereld wordt wakker uit haar koude droom. Vogels zingen uit volle borst om hun territorium uit te zetten. Bloemen lijken uit het niets de wereld met hun bloei te betoveren. Nog in onze winterjas, verrassen de eerste vlinders ons al. U weet waar ze vandaan komen? En zwaluwen brengen hun boodschap uit verre Afrikaanse landen. Genieten en verwonderen! Is het dan alles goud, wat er blinkt? De vraag stellen is het antwoord geven: is het niet verbazingwekkend hoe wij mensen met de ons omringende wereld omgaan? En hoe onbestemd is ons gevoel, dat we daar zo weinig aan kunnen veranderen. Gelukkig hebben we in ons land de mogelijkheid om bij verkiezingen de juiste keuzes te maken. Want is de verantwoordelijkheid van onze overheden voor de ons omringende leefwereld niet bijzonder groot?!

U weet: onze IVN-afdeling is geen actiegroep. De fingers jokje bytiden, maar onze afdeling gaat voor beleving en 'scholing'. Op excursie beleeft u onder leiding van een gids de schoonheid en het wonder van al wat ons omringt. Op studieavonden wordt uw kennis verdiept. Ria, Marten, Constance, Anne Froukje en Mar & Klif houden u op de hoogte van alle activiteiten.

Want zonder bemensing komen alle raderen stil te staan. U weet, dat het bestuur na de laatste jaarvergadering met maar drie mensen verder moet. En het rooster van aftreden stemt niet bemoedigend.... Het bestuur krijgt nog steeds geen versterking aangereikt vanuit haar leden en is ijverig op zoek naar mogelijkheden om de afdeling toch voort te kunnen laten bestaan. U leest er elders over.

Gelukkig is het niet allemaal kommer en kwel! Deze Thachsa is -na jaren Jan Tijisma- gemaakt door Ria. Het aantal activiteiten loopt nog steeds heel goed. Grote variatie in tijd en onderwerp. Een aantal werkgroepen neemt af maar er zijn ook nieuwe ontwikkelingen. Baukje Miedema probeert de Werkgroep Planten nieuw leven in te blazen. Helaas heeft Goasse Hylkema te kennen gegeven te willen stoppen met de Werkgroep Jeugd en Wybren zoekt een opvolger als coördinator voor de Vlinderwerkgroep. Iets voor U?

Piter Dykstra,
skriuwer

Hoe is het met de werkgroep ‘De Toekomst van het IVN in Zuidwest-Friesland’?

Op de algemene ledenvergadering van de IVN-afdeling Súdwesthoeke op zaterdag 12 januari 2019 heeft de vergadering een werkgroep ingesteld die de toekomstmogelijkheden voor de afdeling gaat onderzoeken. Aanleiding tot dit besluit is dat het steeds moeilijker is om bestuursleden en vrijwilligers te vinden die bestuurszaken en/of activiteiten willen organiseren. Het bestuur van de afdeling heeft voor de ALV twee gesprekken gehad met het bestuur van bezoekerscentrum Mar en Klif om te onderzoeken of samenwerking en/of volledig opgaan een optie is. Op de ALV heeft de vergadering aangegeven dat er mogelijk meer opties zijn die onderzocht moeten worden. Daarop stemde ook het bestuur ermee in dat een werkgroep 2019 gebruikt om de verschillende opties te onderzoeken, om in het najaar van 2019 tijdens een extra algemene ledenvergadering met de eerste resultaten te komen.

Samenstelling

De werkgroep bestaat uit voorzitter en bestuurslid Ria Brouwer, ex-bestuurslid Rinnert Foekema, vrijwilliger Arnoud van de Ridder, voorzitter van de Werkgroep Sneek Ger Bosklopper en ex-medewerker van het bezoekerscentrum Mar en Klif, Albert Richter. Wij zijn sinds half januari meerdere malen bijeen geweest, hebben met elkaar de problematiek doorgesproken en zijn op zoek gegaan naar mogelijkheden om de natuureducatie in Zuidwestelijk Friesland door het IVN te behouden. Ook de herkenbaarheid als natuurvereniging IVN en het werk van de vrijwilligers staan centraal in de opdracht om naar een passende oplossing te zoeken. In dat proces zijn gesprekken gevoerd met de nieuwe verenigingssecretaris van het Landelijk Bestuur Rob Meijers en met Anja Dijkstra van het Consulentschap in Leeuwarden. Het Landelijke Bestuur werkt al lange tijd aan een notitie om afdelingen zonder bestuur zowel inhoudelijk als statutair te ondersteunen.

Inhoud en proces

In dit artikel worden in grote lijnen het proces en de drie toekomstmogelijkheden weergegeven. We geven aan waar we nu staan als werkgroep, wat het tijdschema is om te komen tot een besluit en wat we verder van de leden verwachten. We hebben ervoor gekozen om op dit moment niet uitgebreid in te gaan op de inhoud. Dat doen we op een extra ALV in het najaar. Wel hebben we besloten om zo snel mogelijk een oplossing aan de leden voor te leggen en er geen jaren splend proces van te maken. Naar verwachting zal in de algemene ledenvergadering van 2020 een definitief besluit worden genomen.

Drie opties

De werkgroep heeft na vier vergaderingen met en zonder de beroepskrachten van het IVN een drietal opties op papier gezet. Uitgangspunt is om de IVN-aanwezigheid, de natuureducatie voor de regio en het werk van de circa 20 actieve vrijwilligers en natuurgidsen te handhaven. Er zijn 3 opties die tot in detail worden uitgewerkt:

1. De afdeling Súdwesthoeke opheffen en verder gaan als een Afdeling zonder bestuur
2. Idem als 1 en op onderdelen samenwerken met bezoekerscentrum Mar en Klif
3. De afdeling Súdwesthoeke opheffen en volledig opgaan in Mar en Klif

Voor alle opties geldt dat uitgebreid is uitgewerkt wat de voor- en nadelen zijn op gebieden als financiën, ledenadministratie, excursies en lezingen, zichtbaarheid, persberichten en promotie en coördinatie overige activiteiten als we geen afdeling meer zijn. Het document met de mogelijkheden wordt aan de leden in het najaar voorgelegd.

Optie 1 betekent dat we een aantal taken onder kunnen brengen bij de Landelijke IVN-vereniging. Belangrijk hierbij is dat het landelijke IVN beschikt over de facilitaire mogelijkheden als administratie, financiën en een rol kan spelen in PR, promotie, website en ondersteuning als verzekeringen, AVG en cursussen en ondersteuning materialen. Er blijven vrijwilligers voor coördinatie van de activiteiten en natuurgidsen nodig.

Opties 2 en 3 gaan een stap verder waarbij bij optie 2 activiteiten en onderdelen van de afdeling zonder bestuur worden ondergebracht bij Mar en Klif. Optie 3 is volledig opgaan in het bezoekerscentrum, waarbij alle activiteiten van de afdeling door Mar en Klif worden overgenomen. Dat betekent dat er wel vrijwilligers of enkele coördinatoren moeten zijn die ondersteuning bieden aan bezoekerscentrum Mar en Klif. De afdeling is dan volledig los van het landelijke IVN en niet meer zichtbaar als IVN-afdeling.

Hoe verder de komende maanden

De werkgroep gebruikt de komende maanden tot aan de zomervakantie om de uitgewerkte voorstellen verder te verfijnen. In september of oktober is er een extra algemene ledenvergadering van de afdeling (zie elders in deze Tachsja). Ruim vier weken voor de vergadering worden alle leden van de afdeling schriftelijk op de hoogte gebracht van de opties en op de ALV zijn reacties van harte welkom. De werkgroep verzamelt alle reacties, verwerkt deze en zal voor de statutaire verplichtingen minimaal twee weken voor een ALV het voorstel naar de leden sturen.

U begrijpt dat het gehele proces richting de opheffing van onze afdeling en het komen tot een alternatief een ingrijpende zaak is. Hierbij moet enerzijds afgestemd worden met het Landelijk Bestuur om akkoord te gaan en anderzijds hebben de leden in de algemene vergadering het laatste beslissende woord. De werkgroep roept dan ook alle leden op naar de extra ALV te komen en zich uit te spreken over de inhoud van de 3 opties. Het is van belang voor proces en besluitvorming dat er zoveel mogelijk draagkracht is om dit ingrijpende besluit te nemen. U kunt daar aan meewerken door aanwezig te zijn op de extra ALV in het najaar en de ALV in januari/februari.

Contact met Werkgroep

De werkgroep realiseert zich dat er onder de leden nu al mensen kunnen zijn die hun mening over het proces en/of de inhoud kenbaar willen maken. Dat kan. U kunt zich richten tot de werkgroep en aangeven wat u ons wilt meegeven. U kunt ons daarvoor bereiken via het mailadres van:

Ria Brouwer ria2brouwer@gmail.com

Arnoud van de Ridder arnoudvanderidder@gmail.com

Namens de werkgroep Toekomst,

Arnoud van de Ridder

Presentatie Blommen yn de Súdwesthoeke

Door Klaas Ybema

Voorafgaand aan de Algemene Ledenvergadering op 12 januari hield Klaas Ybema uit Workum een lezing over bloemen in de Súdwesthoeke. Aan de hand van 50 dia's liet Klaas ons zien welke bloeiende planten in de Súdwesthoeke voorkomen. Soms aangevuld met nog wat extra informatie. Veel dia's waren al in de 90-er jaren gemaakt, maar alle planten staan er ook nu nog.

Klaas maakt een indeling in:

1. Onkruiden, eenjarig.

Sommige eenjarige onkruiden bloeien het hele jaar door, zoals vogelmuur, paarse dovenetel, herderstasje en gewone melkdistel. Ook nu in januari waren ze te zien. En wist u hoeveel voeten een gans wel heeft? In elk geval drie: melganzevoet, rode ganzevoet en spiesganzevoet.

GELE MORGENSTER
IN DE MIDDAG!

2. Algemene bermsoorten.

Dit zijn o.a. zevenblad, speerdistel, grote brandnetel, madeliefje, pinksterbloem, paardenbloem en fluitenkruid. Ook de gele morgenster, die alleen 's morgens bloeit, hoort hierbij.

3. Planten op schrale, zanderige grond.

Op deze grondsoort (Gaasterland) groeien b.v. speenkruid, gewone vogelmelk, margriet, lelietje-van-dalen, vlasbekje en grasklokje.

Ook de Friese namen voor de planten passeerden de revue. Als niet-Fries kan ik die wel waarderen, want ze geven soms een meer beeldende beschrijving van de plant dan de Nederlandse naam. Wat vindt u van:

Herderstasje => leppeltsjedief; speenkruid => bûtergieltsje; fluitenkruid => piipkrûd; gewone vogelmelk => gersstjer; lelietje-van-dalen => maaieklokje; grasklokje => blauwklokje.

Deze lezing deed mij weer beseffen hoe rijk aan soorten de natuur is in onze Súdwesthoeke en hoe belangrijk het is deze soortenrijkdom te behouden. Dat al deze planten zo'n 25 jaar nadat ze op de dia gezet waren nog voorkomen, is dan hoopvol.

Ria Brouwer

GANZENAVOND IN DE BIBLIOTHEEK VAN SNEEK

Op 26 februari organiseerde de IVN-werkgroep Sneek in samenwerking met de KNNV en de bibliotheek Sneek een lezing over ganzen. IVN-er Marten Wesselius, ganzenkenner bij uitstek, nam de ca. 20 aanwezigen mee langs de verschillende ganzen die in Nederland voorkomen; ook besteedde hij aandacht aan het 'ganzenprobleem'.

Ganzen leven zo'n 15-10 jaar, ze leven in familieverband en jonge ganzen zijn na 3-4 jaar volwassen. Er zijn trekganzen, die in Nederland overwinteren en in het voorjaar vertrekken naar hun broedgebied in het hoge noorden. En er zijn standganzen, die het hele jaar in Nederland verblijven en hier ook broeden; dit geldt voor ca. 10 % van de totale ganzenpopulatie.

Welke ganzen zien we in Nederland of meer specifiek in Fryslân?

- Grauwe gans (skiere goes); ca. 30.000 broedvogels in Fryslân.
- Kolgans (blesgoes) ; dit is de meest voorkomende trekgans, er zijn er 's winters zo'n 800.000 in Nederland. In maart vertrekken ze naar hun broedgebieden.
- Toendra-/Taigarietgans (toendra-/taigawink). Deze wordt vooral gezien in het Fochteloërveen, de Noordoost Polder en Zuidoost Drenthe.
- Kleine rietgans (blaupoatsje), met rose pootjes. Zo'n 5000-10.000 exemplaren overwinteren hier, vooral in zuidwest Fryslân. In het voorjaar vliegen ze naar hun broedgebied op Spitsbergen.
- Rotgans (swartbúkrotgoes); ca. 100.000 exemplaren overwinteren met name in het waddengebied en blijven daar tot wel eind mei.
- Nijlgans (nylgoes), een exoot die ooit uit gevangenschap is ontsnapt. Er zijn inmiddels zo'n 25.000 exemplaren in Nederland. Ze zijn agressief en broeden heel vroeg.
- Grote Canadese gans (kanadeeske goes); ooit ingevoerd voor het vlees; inmiddels groeit de in het wild levende populatie.
- Brandgans (paugoes). De populatie (750.000 exemplaren) van deze gans groeit 5-6 % per jaar. Ze blijven tot half mei in Nederland; steeds meer exemplaren blijven en broeden hier.

Na een pauze ging Marten in op het ‘ganzenprobleem’. De populatie ganzen groeit en steeds meer ganzen blijven het hele jaar in Nederland. Ganzen eten gras en het eiwitrijke Engels raaigras waar de weilanden vol mee staan, is voor hen een koningsmaal. Dit leidt echter wel tot schade voor de boeren: de opbrengst van het grasland vermindert, het gras zou door de ganzenkeutels minder aantrekkelijk zijn

voor vee en door de grote groepen ganzen verslemt de bodem. Over de oplossing voor dit ganzenprobleem hebben zich al veel organisaties gebogen. De landelijke overheid heeft de verantwoordelijkheid voor dit probleem verschoven naar de provincies. Ligt de oplossing in verjagen, bejagen of vergassen van ganzen, in ganzen gedoog gebieden met een schadevergoeding voor de boeren, in eieren rapen of prikken zodat er minder jonge ganzen komen? Of gaat het om een ander type, minder eiwitrijk en meer kruidenrijk grasland, dat minder aantrekkelijk is voor ganzen? 8 particuliere organisaties, waaronder de provinciale landschappen, natuurorganisaties, LTO Nederland, de Nederlandse

Jagersvereniging en Vogelbescherming Nederland hebben zich in de nota ‘Nederland Ganzenland’ (2011) gezamenlijk gebogen over oplossingen. Inmiddels leven we in 2019 en blijkt dat met zoveel verschillende belangen die oplossing niet eenvoudig is. Per provincie is er nu een verschillend beleid met de allerlei vormen van bescherming en bestrijding. Regelmatig komt het dossier terug op de agenda’s van de Provinciale Staten.

Ria Brouwer

Kindermiddag vogelvoedermobile in Mar & Klif

In de voorjaarsvakantie organiseerden we als IVN-ers voor Mar & Klif een kindermiddag. Het thema was: vogels voeren in de winter. Met ongeveer 15 kinderen maakten we vogelvoedermobiles. Het werd (weer) een succesvol gebeuren. Drie takken werden met touwen met elkaar verbonden. Sinds kinderen klittenbandschoenen dragen zijn ze niet zo handig meer in knoopjes en strikken leggen!

We vormden drie groepen en met hulp van moeders en een vader liep het logistiek prima. Pinda’s aanrijgen, klokhuizen uitsteken en versieren met hедера. We werkten ‘knus’ onder de kijkhut bij Mar & Klif.

Cecile bedacht als afsluiting nog een soort quiz en hopelijk kozen vooral de mezen onze gezonde voedermobiles!

Betsie, Cecile en Betty

Op stap met de natuurkoffer

Eind februari bezochten Betsie Kool en ik het verzorgingshuis Bloemkamp in Bolsward met de natuurkoffer. De activiteitenbegeleidster wilde deze keer de koffer graag aanbieden aan mensen met dementie. We wilden dat wel proberen, want daar is de koffer ooit voor bedoeld. En als de activiteitenbegeleidster het ziet zitten, dan wij ook wel. Er kwamen 12 mensen.

We hadden weer opgezette dieren, een grote boerenkool met stronk, mos, levende huisjesslakken, een pot met sneeuwkllokjes, verse schapenwol. Kortom allemaal dingen die herinneringen oproepen. We eindigden weer met wat liedjes over natuur. Ook de begeleidster genoot ervan! Na afloop gaf ze ons nog wat tips voor deze groep mensen: “Zet ze in kleine groepjes, dan komt e.e.a. beter over. En.... bouw rust in”. Na afloop hoorden we nog dat iemand die niet praat, terug op z'n kamer gelukkig glimlachte! Dat horen we graag en stimuleert om door te gaan.

Betty Schellevis

Natuur digitaal

Veel mensen hebben een smartphone. Daar kan je handige natuur-apps op downloaden. Je hoeft dan geen zware flora of fauna mee te sjouwen. Met behulp van zo'n app kom je er vaak ook wel uit. Hieronder twee vogel-apps.

Vogels van Europa.
Uitgegeven door Naturalis
In App Store en Google Play

Vogelzang
Uitgegeven door de KNNV
In App Store en Google Play

En wist u dat het IVN een routeapp heeft? Met wandel en fietsroutes

IVN routes
Uitgegeven door IVN
In App Store en Google Play

Spinnen: leuke bestjes!

Er zijn mensen die spinnen leuk, ja zelfs erg leuk vinden. Eén van hen is IVN-natuurgids Avion Eizenga. Op donderdagavond 14 maart vertelde ze ruim de 24 aanwezigen aan de hand van foto's allerlei wetenswaardigheden over spinnen. Hieronder een korte impressie.

Er zijn wereldwijd zo'n 45.000 soorten spinnen geregistreerd en er worden er jaarlijks een paar honderd nieuwe soorten ontdekt. Een spin bestaat uit twee delen, een kopborststuk en een achterlijf. Op het kopborststuk zitten 8, maar ook wel eens 4 of 6, ogen, twee grote en nog een serie kleinere. Aan dit deel zitten ook de 8 poten van de spin, 4 aan elke kant. En 2 palpen, een tastorgaan, dat bij mannetjes ook een rol speelt bij de voortplanting. Op het achterlijf zitten 4-6 spintepels, elke tepel maakt een ander soort van spindraad, en verder nog de boeklongen om mee te ademen en een voortplantingsorgaan

In en om huis vinden we de o.a. gewone huisspin, de sidderspin of trilspin, de kruisspin, wespspin of tijgerspin. Spinnen maken allerlei soorten van webben, de vorm hangt samen met de manier waarop ze hun prooi vangen. Zo bestaat er een baldekijnweb, trechterweb, galgweb, kaderweb, mijnweb, struikelweb en zakweb. De kruisspin maakt een wielweb. Avion vertelde hoe hij daarbij te werk gaat: eerst 3 spaken, dan spaken erbij tot wel meer dan 30 en tussen de spaken allemaal verbindingsdraden. Als het web klaar is heeft de spin meer dan 100 verbindingen gelegd en meer dan 60 meter zijde gebruikt en dat alles in één uur!

Na de pauze nam Avion ons mee naar spinnen elders op de wereld, met soms enorme webben; zo zagen we een spin die een vogel eet en de zeer giftige vogelspin, die wel eens met bananen meereist naar ons land. Ze eindigde met haar lievelingsspin, de springspin.

Wat een wonderlijke wereld ging er voor de aanwezigen open!

Ria Brouwer

Voorjaarswandeling Epemastate

Op 6 april heeft de werkgroep Sneek een voorjaarswandeling gehouden op het landgoed Epemastate te Ijsbrechtum. Deze werd voor het eerst op deze locatie gehouden, en we zijn van plan dit het volgend jaar te herhalen. Het weer werkte goed mee op deze frisse maar zonnige voorjaarsdag. De belangstelling was mooi met 22 deelnemers, waarvan 3 IVN-leden en 19 mensen 'van buiten'. Het werk van de PR heeft goed geholpen; deelnemers kwamen uit de hele provincie dankzij de bekendmakingen van de Leeuwarder Courant, Omrop Fryslân en Van Plan. Tijdens de wandeling hebben we aandacht besteed aan de geschiedenis van

Epemastate, zowel van de gebouwen als van het park. Verrassend was de maretak, ook wel vogellijm genoemd, in een aantal oude fruitbomen (zie het verhaal hieronder van Betty Schellevis). We hebben stil gestaan bij de roekenkolonie, die van verre te horen is en waarvan de vele nesten in de hoge bomen goed te zien zijn. De reigers die ook nestelen in het bos van

Epemastate, maar hun nesten goed verstoppen, hebben we ook gezien. Verder hebben we genoten van de voorjaarsbloemen, waaronder het volop bloeiende speenkruid. En natuurlijk van de stinzenplanten die in het park groeien, zoals holwortel, voorjaarhelmblom, gele anemoon en de gele bostulp, die in een gedeelte van het park staat en net begon te bloeien. Er was nog een verrassing voor de deelnemers. Dankzij het aanbod van een Ijsbrechtenaar die regelmatig rondleidingen binnen in de state geeft, konden de mensen na afloop van de wandeling ook nog de benedenverdieping van het landhuis van binnen bekijken, waar praktisch iedereen gebruik van maakte.

Ger Bosklopper en Betsie Kool

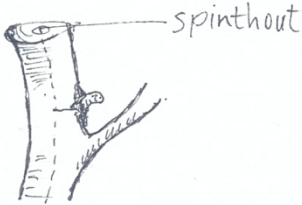
Maretak

Viscum album L.

Tijdens de voorjaarsexcursie in Epemastate (Ysbrechtum) werd ook stilgestaan bij de maretakken op de fruitbomen. De maretak, mistletoe of vogellijm is een populaire kerstversiering. Beschermd, maar in december legaal te koop bij de bloemist. De altijd groene takken en bladeren, totaal anders dan de gastheer, zijn lang als een mysterie gezien. En dan worden verhalen geboren! Stripliefhebbers kennen de druïde Panoramix en het gouden sikkelvormig snoeimes.... In de

oudheid speelde de maretak een rol als vruchtbaarheidssymbool, bij dood-en-leven en in vrede-en-oorlog. Naar Engelse gewoonte hebben wij er ook een klein mysterie aangehangen. Onder de maretak mag je gezoend worden! En wat er dan met je gebeurt.....

De maretak is een half parasitaire heester en groeit in Nederland voornamelijk op populieren en fruitbomen. De stengel is

gaffelvormig vertakt. De onopvallende bloemen zijn tweehuizig en in het najaar als de bessen rijp zijn worden ze voornamelijk door lijsters gegeten. Vanwege de kleverige inhoud veegt de vogel zijn snavel aan een tak af en als de pit blijft zitten kán er een zaadje aan de tak zijn reis beginnen. Een toevalstreffer! Het driekantige zaadje, de duiker

(zie illustratie) zet zich met de drie puntjes vast in de boom en een zuigworteltje boort zich naar het spinthout. Dit blijft de levensader! Het volgend jaar verschijnt het eerste 'sprietje' waarna het takje volgt met de twee blaadjes die zich het volgende jaar weer vertakken enz. enz.

De maretak is als enorme groene bollen, die wel 70 jaar kunnen worden, volop te bewonderen in Limburg en zuidelijker. In Frankrijk zou het een plaag in de fruitteeld zijn! Maar ook noordelijker is de maretak te vinden: Voornse duinen, Zwolle en dus in Ysbrechtum. De besjes zijn jaren geleden met succes 'geplant' door Dhr.Rutten, destijds de buurman van Epemastate.

Betty Schellevis-Guldemeester

Safolle te belibjen

Een frisse wind en een hartelijk zonnetje wachtten ons op 13 april op voor een kuier langs de Morra en rond de Fûgelhoeke. Bij Galamadammen begon de start al bijzonder: de zeearend zat braaf op het kolossale nest te broeden. De zwaluwenwand was nog onbemand. De iets-vroegere collega-boerenzwaluwen zwermden in een grote groep boven het afgestorven riet. Waar ook een roerdomp langs vloog. En ondertussen begonnen het prille groen van de bomen en de eerste voorjaarsbloemen zich te etaleren: maitiid yn it lân! Dankzij de gastvrijheid van It Fryske Gea en biologisch boer Dijkstra mochten we de route om de Fûgelhoeke maken. Met graafsporen van de das en een viertal reeën, dat ons op veilige afstand de weg wees. Met de voorzichtige zang van verschillende rietvogels; in een wereld waar je anders nooit komt. Over de slaperdijk -waar we een laatste stukje geschiedenis over het mooie Hemelumer landschap mochten beleven- keerden we weer terug op Galamadammen. Jammer, dat zo velen van u dit gemist hebben?

Piter Dykstra en Ria Brouwer

Voorjaarswandeling in het Lycklamabos

Op 1e Paasdag 21 april verzamelden de deelnemers zich op de inmiddels bekende plek van vertrek (en terugkomst uiteraard). Het was een select groepje van zo'n 7 mensen; de meesten IVN-ers. Het weer werkte aan alle kanten mee: geen wolkje aan de lucht en bijna geen wind. Temperaturen die richting het middaguur omhoog kropen naar zo'n 20 graden Celsius. En nog geen steekmuggen! Wat wil een mens nog meer.

De afgelopen winter open gekapte bosrand aan De Hege Bouwen vroeg natuurlijk om wat uitleg, want het aanzicht is na zo'n rigoureuze ingreep niet direct fraai te noemen. Gelukkig kon aan de Jeneverdyk (waar eerder dergelijke ingrepen hebben plaatsgevonden) bekeken worden hoe de natuur een aantal jaar later de zaak heeft hersteld. En dat oogt een stuk mooier. Qua dagvlinders kruisten Oranjetipje, Citroenvlinder en Kleine vuurvlinder ons pad. De spechten roffelden er op los en de Fitis zong zijn dalende toonladdertje. Ook de Zwartkop floot zijn partijtje mee.

Aangekomen bij het akkertje op de kruising van Jeneverdyk en Heidepaed strooiden de deelnemers nog wat zaadjes uit die de gids enige dagen eerder bij de natuurvoedingswinkel had weten te scoren. Het akkertjes was al eerder ingezaaid op de Friese ledendag van Natuurmonumenten enige tijd terug. Ondanks dat er sindsdien nog geen druppel regen was gevallen, trok er al een groen waas over de kale aarde. We zijn benieuwd of het dit jaar het bloemenspektakel wordt dat we voor ogen hebben, of dat Hanenpoot en Kropaar weer de boventoon voeren.

De tocht werd vervolgd langs enkele vierkante meters bloeiende Wilde hyacinth, Gele lissen langs het pad die er verbazingwekkend fris bijstonden ondanks dat er geen oever in de nabijheid te vinden is, verse pingpongbal grote galappels op uitlopende eikenknoppen en de talrijke zich ontrollende varenbladen. Aangekomen bij het centrale open veld hebben we, bij wijze van uitzondering, een doorsteekje gemaakt richting de poel achter de boerderij. Maar niet zonder nog even de prachtig bloeiende Waterranonkel in de Oostelijke waterlossing te bewonderen. Onze hoop op een Boompieper was niet vergeefs. Het vogeltje was nog maar net uit het Zuiden gearriveerd, want z'n zang was nog niet helemaal

compleet. Speciaal voor ons voerde hij zijn zangvluchtje op. Dat blijft toch een prachtig gezicht en gehoor.

Aangekomen bij het Heidepaed verheugden we ons op de aanblik van bloeiende Witte klaverzuring. Maar helaas, dat viel tegen. De talrijke bloemen hadden hun kroonblaadjes toegevouwen om maar zo weinig mogelijk vocht te verliezen. Het had al weken niet meer geregend, en dat geeft zelfs een bos in voorjaarstooi toch een wat stoffig aanzien. De groepen Salomonszegel lieten zich echter niet weerhouden en verhieven zich op bevallige wijze met bloeiende blauwgroene sierlijke stengels boven de grond.

Een kwartiertje later dan gepland stonden we weer op de plaats van vertrek en namen afscheid van elkaar. Met mooie natuurbeelden in het hoofd om tijdens de Paasdagen nog van na te genieten.

Ronald Schouten

Salomonszegel

Stekjesruilbeurs 'on the rocks'

Dat verwacht je toch niet, een stevige hagelbui tijdens de stekjesruilbeurs op 4 mei? Met echt centimeter grote hagelstenen. De toen aanwezige bezoekers waren in één keer uit de tuin vertrokken!

Nu had Buienradar al dagenlang veel te koud en onbestendig weer aangekondigd, maar toch....

De traditionele traktatie van vlierbessensap voor de bezoekers hadden we al vervangen door koffie en thee. De even gebruikelijke proeverij van pesto van daslook (uit de heemtuin)

vond wel weer gretig aftrek.

Vermoedelijk lag het aan het koude weer dat we dit jaar wat minder bezoekers (ca. 25) hadden dan anders. Maar toch, de mensen uit Leeuwarden die er vorig jaar ook bij waren, stonden wel weer al ruim voor 11 uur in de tuin. Aan het aanbod van plantjes heeft het zeker niet gelegen. Direct bij het begin van de ruilbeurs hadden we al meer dan voldoende leuk ruilmateriaal staan. En de enthousiaste begeleiding van Tryntsje en Johanna zorgde er wel voor dat de altijd bescheiden bezoekers met méér dan een enkel plantje naar huis gingen.

Dus we kunnen met een gerust hart spreken van een toch weer geslaagde stekjesruilbeurs. Waarover ook meegedacht wordt. Zo hadden we voor het eerst een contactbord voor 'Vraag en Aanbod', waar mensen een berichtje konden achterlaten betreffende gezochte plantjes of betreffende eigen aanbod van materiaal dat men niet naar de ruilbeurs kon of wilde meenemen.

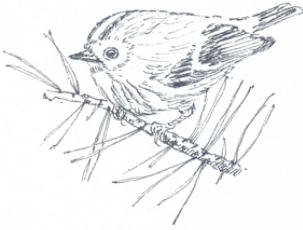
En zorgen om de na afloop achter gebleven plantjes? Veroordeeld tot de container? Nee, die krijgen zoals altijd allemaal bij mij nog een tweede kans in een van mijn tuinen.

Namens de
heemtuingroep,

Joke Venekamp

Vroege vogelexcursie

Het was koud op 5 mei om 5.00 uur, maar in het Rijsterbos viel dat reuze mee. De vogels waren daardoor wat rustiger en dat maakte het voor ons makkelijker de zang goed te kunnen onderscheiden. Onze gidsen, Sytze en Ronald, gaven handige tips om die verschillende geluiden ook op te slaan. Een verrassing was de boomvalk die voor ons poseerde. Bij de koffie zette Marten Sytse in het zonnetje die deze Vroege

Vogelwandeling al 25 jaar organiseert. Hulde!!

Anne Froukje Schotanus

Luizen

Heeft u ook zo'n last van luizen in de tuin. Betty Guldemeester wel. Onder het mom van "wat de een leuk vindt, is de ander een gruwel..." stuurde zij dit gedichtje van Daan Zonderland.

ONGEHINDERD

O luis,
Die langs mijn rozen wandelt
Gevolgd door al uw kinderen,
Indien ik er vandaag vanaf zie
U bij uw maal te hinderen,
Dan is het niet, o luizenmoeder,
Dat ik mijn rozen niet bemin.
Maar ik begrijp uw moeilijkheden:
Ik kom zelf uit een groot gezin.

Daan Zonderland

IVN-jaarprogramma 2^e helft 2019

Wat is er allemaal te doen?

Zaterdag 15 juni – Slootjesdag voor kinderen in de Wyldemerck

Start: 13.30 uur. Aanmelden bij Rinnert en Sietske Foekema; tel 06 44995009, mail ryfoekema@gmail.com Start: bij de parkeerplaats ingang Wyldemerck aan de Wyldemerckwei, parallel aan de Súdergoawei.

Met schepnetjes gaat de jeugd op zoek naar wat er in het water leeft en doet onderzoek naar wat ze uit het water vissen.

Zaterdag 22 juni – Workshop natuurfotografie voor de jeugd

Voor de jeugd van 10 – 14 jaar in de Wyldemerck.

Start: 14.00 uur tot ca. 16.00 uur, vanaf de parkeerplaats aan het eind van de Skouleane te Oudemirdum.

Door Shefalie Guha Rou Thakurta en Ria Brouwer. Informatie en aanmelden (verplicht) bij Ria Brouwer, ria2brouwer@gmail.com Er kunnen maximaal 12 jeugdigen mee.

Natuurfotografie, dan ben je in de natuur, je kijkt en zoekt en probeert de schoonheid van de natuur vast te leggen. In deze tijd van het jaar zitten er veel libellen in de Wyldemerck, mogelijk kunnen we die op de foto krijgen. Neem wel een camera mee; als je die niet hebt is een smartphone ook prima.

Zaterdag 6 juli – Kennismaken met De Twigen/Broek

Start: 10.00 uur tot 12.00 uur bij De Twigen. U rijdt naar de Tramwei in Joure (de oude weg naar Sneek). Komt u vanaf Joure dan is de ingang naar De Twigen aan de linkerkant van de weg voorbij de afslag naar de snelweg. Niet bij de elektriciteitsmast, maar ongeveer 100 meter verder. Er staat een ijzeren hek bij de ingang en de gids Constance Smit wacht u daar op. Aanmelden is verplicht, via constance-smit@hetnet.nl

Een verrassende natuurwandeling door het 20 ha grote gebied De Twigen (tussen Sneek en Joure) met info over de ontstaansgeschiedenis en de aanwezige flora en fauna.

Zondag 6 oktober – Natuurwandeling It Swin

Start: 10.00 uur aan de Keamerlânswai bij het toegangshek en informatiebord bij het Swin. Gids: Jan Tijsma. Aanmelden is niet nodig.

Een mooie stevige wandeling om het meertje met kans op verschillende soorten vogels en soms wel heel bijzondere waarnemingen. Voor wie de baardmannetjes wil horen en zien is dit een mooie gelegenheid. Verder komt ook de geschiedenis van het landschap aan bod. Verrekijker mee en stevige schoenen aan is een aanbeveling.

Zondag 13 oktober – Vogeltrek Oudemirdumer Klif

Start 9.00 uur bij de ingang naar het Oudemirdumerklif, De Dollen 10 in Oudemirdum. Gids: Ronald Schouten. Aanmelding is niet nodig.

Het Oudemirdumerklif langs de IJsselmeerkust is tijdens de najaarstrek een van de plekken waar allerlei vogels op reis naar het zuiden graag even op adem komen. Soms zijn er grote groepen lijsterachtigen, maar ook bijzondere soorten als paapjes en roodborsttapuiten zijn geen uitzondering. Neem wel een verrekijker mee.

Woensdag 16 oktober – Lezing over paddenstoelen

Start 19.30 uur tot 21.30 uur. Plaats: bibliotheek Sneek. De lezing wordt gegeven door Gosse Haga. Opgave bij Bibliotheken Mar en Fean, locatie Sneek. Zie ook websites IVN afdeling Súdwesthoeke en de Bibliotheek Sneek.

Donderdag 17 oktober – Paddenstoelen excursie

Start: 14.00 uur tot 16.00 uur. Plaats: Burgemeester Rasterhoffpark, Burgemeester Rasterhofflaan 1 in Sneek. Gids: Gosse Haga

Deze excursie sluit aan op de lezing over paddenstoelen op 16 oktober.

Zaterdag 19 oktober – Fietstocht langs bijzondere bomen

Start 13.30 uur bij de parkeerplaats Rijsterbos in Rijs. Gids: Joop van de Galiën, tel 06- 30563770. Opgave bij Anne Froukje Schotanus, tel: 0514-571993 of

afvanderwoude2@gmail.com

Joop kent de bomen van onze omgeving als geen ander en bij laat u de meest mooie en aparte bomen in Gaasterland zien.

19 t/m 27 oktober (week 14): Gaasterlandse Natuurweek 2019

Informatie vindt u te zijner tijd op de website van Mar & Klif, www.marenklif.nl of op de website van onze afdeling,

<https://www.ivn.nl/afdeling/sudwesthoeke/gaasterlandse-natuurweek-2019>

Op het programma staan in elk geval De Groene Markt in het Rijsterbos op 20 oktober en een fotoworkshop voor kinderen op 26 oktober, 's middags.

Dinsdag 5 november – Lezing over roofvogels

Start 19.30 uur tot 21.30 uur. Plaats: bibliotheek Sneek. De lezing wordt gegeven door Lydia Barkema. Opgave bij Bibliotheken Mar en Fean, locatie Sneek. Zie ook websites IVN afdeling Súdwesthoeke en de Bibliotheek Sneek.

De gele bostulp bij Epemastate

INSTITUUT VOOR NATUUREDUCATIE

IVN verbindt mens en natuur.
We laten jong en oud beleven hoe leuk, leerzaam, gezond én
belangrijk natuur is.

Excursies
Lezingen
Cursussen
Activiteiten

Nieuws
en actuele
informatie voor
iedereen

www.ivn.nl/afdeling/sudwesthoeke
Facebook IVN Súdwesthoeke

